

Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Plan działania na rzecz integracji obywateli państw trzecich

(2017/C 185/08)

Sprawozdawca: Karl VANLOUWE (BE/EA), poseł do Parlamentu Flandrii i senator Regionu Flamandzkiego

Dokument źródłowy: Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Plan działania na rzecz integracji obywateli państw trzecich”

COM(2016) 377 final

ZALECENIA POLITYCZNE

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW

Ogólne ramy i podstawowe zasady

1. Z zadowoleniem przyjmuje plan działania Komisji Europejskiej w zakresie integracji obywateli państw trzecich⁽¹⁾ w kontekście nieustannie rosnącej różnorodności europejskich społeczeństw, a także potrzeby ich pełnej integracji w naszym społeczeństwie. Podkreśla znaczenie integracji jako procesu dwukierunkowego, w którym uczestniczą zarówno obywatele państw trzecich, jak i społeczeństwo przyjmujące.
2. Uważa, że integrację należy postrzegać jako proces dynamiczny, interaktywny i tymczasowy, który umożliwia obywatelom państw trzecich pełną integrację w społeczeństwie przyjmującym i dążenie do samodzielności. Zachęca do kontaktów ze społeczeństwem przyjmującym i do czynnego uczestnictwa w tym społeczeństwie.
3. Podkreśla, że integracja należy do kompetencji państw członkowskich, zgodnie z postanowieniami Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE)⁽²⁾, który umożliwia ustanowienie środków na poziomie europejskim z myślą o stworzeniu zachęt i wsparcia dla działań państw członkowskich na rzecz wspierania integracji obywateli państw trzecich przebywających legalnie na ich terytoriach, z wyłączeniem wszelkiej harmonizacji przepisów ustawowych i wykonawczych państw członkowskich. Wzywa do dalszych wysiłków na rzecz monitorowania przestrzegania zasady pomocniczości oraz przypomina, że działania państw członkowskich w tej dziedzinie muszą wpisywać się we wspólnotowy dorobek prawny, w tym we wspólne podstawowe zasady dotyczące polityki integracji imigrantów w UE.
4. Przypomina, że właściwa polityka integracji jest realizowana zwłaszcza na szczeblach politycznych znajdujących się jak najbliżej obywateli. W związku z tym podejście oparte na wielopoziomowym sprawowaniu rządów jest zdecydowanie odpowiednie, ze szczególnym ukierunkowaniem na władze lokalne i regionalne, ponieważ są one najbardziej bezpośrednio konfrontowane z wyzwaniami i szansami w zakresie integracji.
5. Wskazuje, że w debacie politycznej istotne jest stosowanie prawidłowej terminologii w odniesieniu do różnych kategorii obywateli państw trzecich. Plan działania dotyczy tylko nowo przybyłych (migrantów, uchodźców i beneficjentów ochrony uzupełniającej), którzy są obywatelami państwa trzeciego i przebywają legalnie w UE. Nie obejmuje zatem obywateli państw członkowskich UE, których rodzice lub dziadkowie pochodzą z państw trzecich, ani obywateli UE, którzy skorzystali z prawa do swobodnego przemieszczania się, oraz członków ich rodzin.
6. Podkreśla, że integracja jako obszar polityki nie może istnieć w odizolowaniu oraz że z definicji przenika ona różne tradycyjne obszary polityki, takie jak edukacja, zatrudnienie, opieka społeczna i zdrowie publiczne, mieszkalnictwo itd. W związku z tym polityka integracyjna powinna być najlepiej wdrażana horyzontalnie i należy w każdym obszarze polityki skupiać się na wyzwaniach i możliwościach związanych z integracją.
7. Podkreśla, że integracja jest procesem dwukierunkowym, który powinien wpisywać się w kontekst praw i obowiązków, zarówno w przypadku obywatela państwa trzeciego, jak i społeczności przyjmującej, z których każde musi wziąć na siebie swoją część odpowiedzialności.

⁽¹⁾ COM(2016) 377 final.

⁽²⁾ Art. 79 ust. 4 TFUE.

8. Podkreśla, że integracja powinna teoretycznie stanowić ukoronowanie polityki migracji i azylu, a w związku z tym planu działania nie należałoby postrzegać w oddzieleniu od m.in. wniosków Komisji Europejskiej w sprawie wspólnego europejskiego systemu azylowego⁽³⁾ oraz nowych ram partnerstwa z krajami trzecimi w ramach Europejskiego programu w zakresie migracji⁽⁴⁾.

9. Uznając, że zatrudnienie stanowi zasadniczy wkład w społeczną integrację obywateli państw trzecich, wskazuje także na związek z niebieską kartą, omawianą we wniosku Komisji w sprawie legalnej migracji, w którym przewidziano przegląd dyrektywy w sprawie warunków wjazdu i pobytu obywateli państw trzecich w celu podjęcia pracy w zawodzie wymagającym wysokich umiejętności⁽⁵⁾.

Wyzwania i szanse związane z integracją

10. Popiera analizę Komisji, z której wynika, że brak integracji oznaczałby olbrzymie straty zarówno dla obywateli państw trzecich, jak i przyjmującego ich społeczeństwa, zaś społeczne i gospodarcze koszty braku integracji mogą nawet przekraczać koszty inwestowania w politykę integracji wraz z możliwościami, jakie są z nią związane.

11. Jest przekonany, że skuteczna polityka integracyjna jest jednym z niezbędnych warunków rozwiązania problemu względnie gorszych wyników, jakie osiągają obywatele państw trzecich w zakresie zatrudnienia, edukacji, poziomu dochodów, warunków mieszkaniowych, stanu zdrowia, aktywności obywatelskiej i spójności społecznej, jak wynika ze wskaźników OECD⁽⁶⁾.

12. Popiera apel Komisji o bardziej zindywidualizowane podejście i jest przekonany, że polityka integracyjna musi się bardziej koncentrować na ogromnym zróżnicowaniu w obrębie rozmaitych grup obywateli państw trzecich oraz na ich różnych potrzebach. Dobra polityka integracyjna opiera się zatem na spełnianiu indywidualnych potrzeb, a nie na koncepcji „jednego kryterium odpowiedniego dla wszystkich”. Należy wziąć pod uwagę m.in. umiejętności językowe, kontekst kulturowy, poziom wykształcenia, oczekiwaną długość pobytu, powody migracji, umiejętności, doświadczenie zawodowe, ewentualne przeżycia traumatyczne itd. Władze lokalne i regionalne są predysponowane do tego, aby móc reagować na to znaczne zróżnicowanie pomiędzy obywatelami państw trzecich oraz ich specyficznymi potrzebami, oraz mogą stworzyć forum wymiany wiedzy i doświadczeń w tej dziedzinie. W tym kontekście Komitet Regionów wskazuje na dobre praktyki, w ramach których za punkt wyjścia obiera się indywidualną perspektywę w zakresie ścieżek integracji społecznej i obywatelskiej, które są dopasowane do potrzeb obywateli państw trzecich.

13. Z zadowoleniem przyjmuje pogląd Komisji i Parlamentu Europejskiego⁽⁷⁾, że polityka w zakresie integracji w ogóle, a w zakresie integracji uchodźców na rynku pracy w szczególności, nie powinna być realizowana kosztem polityki skierowanej do innych grup szczególnie wrażliwych w społeczeństwie przyjmującym.

Tworzenie spójnego społeczeństwa

14. Podkreśla, że europejskie społeczeństwo opiera się na podstawowych normach i wartościach, takich jak demokracja, praworządność, wolność wypowiedzi, wolność wyznania, równość mężczyzn i kobiet, prawa człowieka, solidarność, tolerancja itp. Przyjmuje z zadowoleniem fakt, że związek między integracją a tymi wartościami i normami został uwzględniony na posiedzeniu Rady Europejskiej ds. Ogólnych z dnia 24 maja 2016 r.⁽⁸⁾ poświęconym zagadnieniu praworządności. Wzywa przyszłe prezydencje (maltańską i estońską) do dalszego dialogu, z myślą o głębszym wzajemnym zrozumieniu przez państwa członkowskie, instytucje UE, władze lokalne i regionalne oraz społeczeństwo obywatelskie potrzeby ochrony tych zasad i wartości oraz tego, jak mogą się one przyczynić do integracji.

15. Jest przekonany, że do powodzenia integracji potrzebne jest zrozumienie i akceptacja europejskich norm i wartości zarówno ze strony obywateli państw trzecich, jak i społeczeństwa przyjmującego. Odpowiada to koncepcji, zgodnie z którą polityka integracji powinna najlepiej być powiązana z integracją obywatelską i budowaniem wspólnoty i że z tego względu należy opracować i wspierać na różnych poziomach odpowiednie narzędzia na rzecz budowania wzajemnego zrozumienia, przy stosownym wsparciu na szczeblu europejskim, w tym poprzez edukację obywatelską na drodze zarówno klasycznych kursów, jak i nowoczesnych form nauczania.

⁽³⁾ COM(2016) 272 final; COM(2016) 270 final i COM(2016) 271 final.

⁽⁴⁾ COM(2016) 385 final.

⁽⁵⁾ COM(2016) 378 final.

⁽⁶⁾ *Indicators of immigrant integration 2015* [Wskaźniki integracji imigrantów w 2015 r.], OECD (2015).

⁽⁷⁾ *Integracja uchodźców pilna, ale nie kosztem najsłabszych grup społecznych*, komunikat prasowy Parlamentu Europejskiego, sygn. 20160530STO29645 (2016).

⁽⁸⁾ Dokument roboczy prezydencji na posiedzenie Rady do Spraw Ogólnych w dniu 24 maja 2016 r. – Dialog na temat praworządności (13 maja 2016 r.).

16. Zwraca uwagę na potrzebę opracowania mechanizmów mających na celu wzmocnienie, z jednej strony, solidarności i współpracy między wszystkimi regionami europejskimi i, z drugiej strony, współpracy różnych organów administracji i wyspecjalizowanego personelu. Niezbędnym wyzwaniem jest uwrażliwienie na to zagadnienie rządów państw członkowskich posiadających kompetencje w zakresie polityki azylowej.

17. W związku z tym zwraca uwagę na dobre praktyki w zakresie integracji obywatelskiej, które polegają na oferowaniu obywatelom państw trzecich kursów orientacji społecznej w celu zapoznania ich w sposób interaktywny z europejskimi normami i wartościami oraz ze stylem życia społeczeństwa przyjmującego. Ma to na celu wspomaganie ich w nabywaniu niezbędnych narzędzi, które pozwolą im stać się członkami społeczeństwa uczestniczącymi w pełni w jego życiu.

18. Proponuje w tym kontekście, by zebrać informacje na temat inicjatyw realizowanych w kilku państwach członkowskich UE, polegających na tym, że obywatele państw trzecich są proszeni o podpisywanie oświadczeń o zaangażowaniu lub udziale, zawierających m.in. podstawowe normy i wartości. Należy zbadać, jak inicjatywy te mogą wpływać na dane społeczeństwo, a także rozpowszechnić wyniki takich programów i płynące z nich doświadczenia, tak aby mogły z nich skorzystać władze lokalne i regionalne. Zaznacza, że nie tylko obywatele państw trzecich, ale także społeczność lokalna musi się aktywnie zobowiązać do przestrzegania tych podstawowych norm i wartości.

19. Przypomina, że integracja jest procesem dwukierunkowym, w którym kraj przyjmujący również ma do odegrania ważną rolę. W tym kontekście społeczności przyjmujące muszą umożliwiać obywatelom państw trzecich aktywne uczestnictwo w społeczeństwie, usuwając bariery i zapewniając tym osobom dostęp do podstawowych usług oraz organizując proces integracji w taki sposób, by obywatele państw trzecich mogli zaznajomić się ze społeczeństwem, w którym żyją. W szczególności w przypadku emigracji rodzinnej społeczność przyjmująca może odegrać istotną rolę w procesie integracji. Odnosi się to głównie do państw członkowskich oraz władz lokalnych i regionalnych, jednak kluczowymi partnerami w realizacji strategii integracyjnych są także organizacje pozarządowe, społeczeństwo obywatelskie, sektor prywatny, wspólnoty religijne i mniejszościowe wspólnoty etniczne.

20. Wskazuje również, że wszystkie te różne podmioty są odpowiedzialne za przygotowanie społeczeństwa przyjmującego na przybycie obywateli państw trzecich oraz zachęcanie go do ich przyjęcia, i podkreśla w tym kontekście znaczenie prawidłowego informowania społeczeństwa przyjmującego.

Priorytety polityczne na rzecz wspierania integracji

Środki poprzedzające wyjazd/przyjazd

21. Jest przekonany, że proces integracji powinno się – w miarę możliwości – rozpocząć jak najwcześniej, nawet jeszcze wtedy, gdy obywatel państwa trzeciego nadal przebywa w kraju pochodzenia.

22. Zauważa, że znajomość języka kraju przyjmującego ma zasadnicze znaczenie dla zapewnienia udanej integracji oraz że nauka nowego języka często wymaga czasu. Dlatego też różne państwa członkowskie UE już obecnie organizują lekcje lub testy językowe dla obywateli państw trzecich przed ich przyjazdem do państwa przyjmującego. W ten sposób okres, w którym obywatele państw trzecich przebywają w państwie przyjmującym bez możliwości porozumiewania się w języku lokalnym, staje się możliwie najkrótszy, lub nawet w ogóle nie występuje, co ułatwia interakcje z lokalną społecznością przyjmującą. Oczywiście nie może to stanowić warunku przyznania ochrony uchodźcom i osobom objętym ochroną uzupełniającą.

23. Podkreśla, że dla wypracowania zindywidualizowanego podejścia niezbędnym narzędziem są rozmowy z obywatelami państw trzecich, ponieważ pozwalają one lepiej poznać oczekiwania tychże osób oraz społeczności przyjmującej. W miarę możliwości rozmowy te powinny być częściowo przeprowadzane już w kraju pochodzenia, tak aby obywatel państwa trzeciego mógł zaraz po przyjeździe do społeczności przyjmującej skoncentrować się całkowicie na rzeczywistym procesie integracji.

24. Podkreśla znaczenie środków towarzyszących w ramach informowania społeczeństwa przyjmującego przed przyjazdem obywateli państw trzecich, zwłaszcza w przypadku społeczności, w których umieszczono przesiedlonych uchodźców.

Edukacja

25. Przyjmuje z zadowoleniem fakt, że Komisja koncentruje się na edukacji jako jednym z głównych obszarów polityki służących pomyślnej realizacji polityki integracyjnej, oraz wzywa w tym kontekście do dalszego czuwania nad zasadą pomocniczości.

26. Podkreśla, że nauka języków urzędowych kraju przyjmującego powinna mieć priorytetowe znaczenie, tak aby obywatele państw trzecich i ich dzieci byli jak najszybciej w stanie wchodzić w interakcje ze społecznością przyjmującą, korzystać ze swoich praw oraz wykonywać swoje obowiązki. Ważne jest także tutaj zindywidualizowane podejście do edukacji na podstawie profilu obywatela państwa trzeciego i jego konkretnych potrzeb.

27. Wskazuje na dobre praktyki w zakresie kursów przystosowujących w szkolnictwie podstawowym i średnim, oferowanych w sposób zindywidualizowany obywatelom państw trzecich posługującym się językiem innym niż obowiązujący w kraju przyjmującym, którzy mogą uczyć się w oddzielnej klasie, w zwykłej klasie z dodatkowym wsparciem lub też korzystać z połączenia obu tych rozwiązań⁽⁹⁾.

28. Wskazuje na dobre praktyki w zakresie środków pozwalających przezwyciężyć barierę językową, takie jak np. zaangażowanie w szkolnictwie społecznych tłumaczy pisemnych i ustnych, którzy pomagają nauczycielom i wychowawcom zadbać o to, by obywatele państw trzecich, którzy nie opanowali jeszcze języka kraju przyjmującego, mogli jednak utrzymywać kontakty z personelem placówek oświatowych, w których naukę pobierają ich dzieci.

29. Przyjmuje z zadowoleniem propozycję Komisji dotyczącą dokładniejszego zbadania możliwości oferowania kursów wiedzy o społeczeństwie w szkołach średnich, mając na uwadze potrzebę informowania o prawie, kulturze, wartościach i normach społeczności. Proponuje podjęcie takich kroków również w ramach kształcenia dorosłych i szkoleń zawodowych.

30. Apeluje o zwrócenie dodatkowej uwagi na grupę docelową obywateli państw trzecich w przedziale wiekowym 16–18 lat, które często zbliżają się do górnej granicy wieku obowiązkowego kształcenia i w wielu wypadkach nie mają jeszcze odpowiednich narzędzi do rozpoczęcia szkolenia zawodowego podjęcia studiów lub osiągnięcia sukcesu na rynku pracy.

Integracja na rynku pracy i wspieranie dostępu do szkolenia zawodowego

31. Przyjmuje z zadowoleniem fakt, że Komisja uznaje integrację na rynku pracy za jeden z priorytetów, jeśli chodzi o możliwości osiedlania się obywateli państw trzecich i uczestnictwa w życiu społeczeństwa, w świetle wyzwań związanych z ogólnie niższym wskaźnikiem zatrudnienia obywateli państw trzecich, a zwłaszcza kobiet, w porównaniu z osobami urodzonymi w kraju przyjmującym⁽¹⁰⁾.

32. Wzywa do wprowadzenia odpowiednich systemów, ewentualnie poprzez stworzenie możliwości staży zawodowych, a także usług doradczych i pomocy prawnej, tak by w jak najkrótszym czasie umożliwić obywatelom państw trzecich dostęp do rynku pracy. Stwarza to możliwość praktycznego doskonalenia języka poprzez kontakty z kolegami w pracy i tym samym pozwala nawiązać znajomości, które mogą doprowadzić do zatrudnienia i samodzielnego utrzymania się.

33. W kontekście systemu kształcenia i integracji na rynku pracy przyjmuje z zadowoleniem środki skierowane do obywateli państw trzecich niepodlegających już obowiązkowi szkolnemu, mające na celu umożliwienie im uzyskania podstawowego wykształcenia zawodowego i poprawę umiejętności uczenia się.

34. Jest przekonany, że ukierunkowana migracja zarobkowa może pomóc w sprostaniu wyzwaniom, jakie stwarza starzenie się siły roboczej, zapotrzebowanie na pracowników o określonych szczególnych kwalifikacjach oraz presja wywierana na nasze systemy zabezpieczenia społecznego. Podkreśla jednak, że przyjmowanie i integracja uchodźców oraz zasada łączenia rodzin powinny być przede wszystkim postrzegane jako działanie w interesie zarówno przyjmującego społeczeństwa, jak i migranta, a także opierać się na prawach podstawowych i zobowiązaniach międzynarodowych, i nie mogą być błędnie przedstawiane jako rozwiązanie dla problemów na naszym rynku pracy.

35. Zauważa konieczność dokonania szybkiej i właściwej oceny oraz potwierdzenia umiejętności i kwalifikacji obywateli państw trzecich, gdyż priorytetem jest umożliwienie im udziału w rynku pracy lub przygotowanie ich do tego poprzez szkolenie zawodowe. W związku z tym oczekuje z zainteresowaniem m.in. na opracowanie wniosków Komisji w ramach jej nowego europejskiego programu na rzecz umiejętności⁽¹¹⁾.

⁽⁹⁾ <http://www.flanderstoday.eu/education/okan-schools-help-youngsters-feel-home-flanders>

⁽¹⁰⁾ Eurostat: Migrant integration in the EU labour market [Integracja migrantów na rynku pracy UE] (2016 r.).

⁽¹¹⁾ COM(2016) 381 final.

36. Podkreśla w kontekście przeglądu dyrektywy w sprawie niebieskiej karty ⁽¹²⁾, że dla gospodarek europejskich istotne jest aby skutecznie przyciągnąć wysoko wykwalifikowanych pracowników w celu obsadzenia faktycznie wolnych miejsc pracy.

37. Przyjmuje z zadowoleniem poświęcone kryzysowi uchodźczemu posiedzenie trójstronnego szczytu społecznego, które odbyło się 16 marca 2016 r., ale apeluje o uwzględnienie także wkładu świata nauki, który jest ważnym partnerem mogącym przyczynić się do postępu dyskusji na temat integracji (na rynku pracy).

Dostęp do usług podstawowych

38. Ponownie wyraża pogląd, że należy dokonać wyraźnego rozróżnienia pomiędzy migrantami (ekonomicznymi) a uchodźcami lub beneficjentami ochrony uzupełniającej, szczególnie w ramach debaty politycznej w sprawie dostępu do podstawowych usług, zważywszy że różne grupy docelowe mają różne potrzeby, co wymaga zasadniczo odmiennego podejścia. Podkreśla jednak, że potrzeba umożliwienia uwieńczonej sukcesem integracji dotyczy wszystkich obywateli państw trzecich przebywających legalnie w UE.

39. Podkreśla, że to państwa członkowskie powinny projektować swoje systemy zabezpieczenia społecznego, i odnotowuje prowadzoną w kilku państwach członkowskich debatę polityczną, w której proponuje się zasadę ubezpieczenia i w związku z tym optuje się za stopniowym zwiększaniem określonych praw socjalnych, również w przypadku obywateli państw trzecich, w oparciu o uiszczane składki.

40. Domaga się, aby w ramach opieki zdrowotnej położyć większy nacisk na aspekt zdrowia psychicznego, który może być szczególnie ważny w kontekście przyjmowania i integracji uchodźców, zwłaszcza dzieci i młodzieży, którzy doświadczyli wojny lub mieli inne traumatyczne doświadczenia.

41. Jest świadom tego, że państwa członkowskie mają prawo domagać się od migrantów, którzy nie mają prawa do ochrony zgodnie z prawem międzynarodowym, aby po przybyciu do kraju przyjmującego byli w stanie utrzymać się samodzielnie i nie musieli korzystać z systemu zabezpieczenia społecznego.

42. Podkreśla, że nadal należy poświęcać należytą uwagę budownictwu socjalnemu, bez względu na to, że lokatorzy, niezależnie od tego, czy są, czy też nie są obywatelami państw trzecich, w dłuższej perspektywie powinni być w stanie uzyskać samodzielność, co pozwoli im znaleźć mieszkanie na rynku prywatnym.

43. Przyjmuje z zadowoleniem stanowisko Komisji, iż polityki integracyjnej nie można realizować kosztem polityki skierowanej do innych słabszych grup w społeczeństwie przyjmującym.

Aktywny udział i włączenie społeczne

44. Przyjmuje z zadowoleniem fakt, że w tej części swojego planu działania Komisja stawia na aktywne obywatelstwo, co oznacza, że obywatele państw trzecich nie pozostają na zawsze nowo przybyłymi osobami, lecz jak najszybciej stają się częścią społeczeństwa przyjmującego, bez względu na swoje obywatelstwo. Dlatego też zachęca nie tylko do polityki integracji, ale również integracji obywatelskiej i budowania społeczności.

45. Zgadza się z Komisją, że integracja polega nie tylko na posługiwaniu się językiem i znalezieniu pracy, ale również na aktywnym udziale w życiu społeczności i społeczeństwa obywatelskiego. Także z tego względu bardzo istotne jest, aby integracja obywateli państw trzecich nie była wyłącznie propozycją lub nakazem środowiska politycznego, ale żeby było w nią zaangażowane także społeczeństwo obywatelskie.

46. Jest zdania, że oprócz formalnego uczenia się języków urzędowych społeczeństwa przyjmującego za pośrednictwem systemu kształcenia, interakcje ze społeczeństwem obywatelskim stwarzają obywatelom państw trzecich nieformalny kontekst, w którym mogą oni posługiwać się nowymi językami i ćwiczyć ich używanie, dzięki czemu mają możliwość zapoznać się z nimi w bardzo praktyczny sposób.

47. Podobnie jak Komisja jest przekonany, że aktywny udział obywateli państw trzecich osób w społeczeństwie obywatelskim społeczności przyjmującej sprzyja dialogowi i wzajemnemu zrozumieniu między tymi osobami a społeczeństwem przyjmującym, zwiększa akceptację ze strony społeczności przyjmującej oraz ogranicza postawy dyskryminacji i rasizmu.

48. Popiera wezwanie Komisji skierowane do państw członkowskich, by zapewnić egzekwowanie praw w odniesieniu do ochrony przed dyskryminacją i rasizmem, oraz apeluje o aktywną politykę równych szans i braku dyskryminacji w celu umocnienia wspólnego obywatelstwa.

⁽¹²⁾ Zob. przypis 5.

Instrumenty polityki na rzecz wspierania integracji

Koordinacja polityki

49. Przyjmuje z zadowoleniem podejmowane przez Komisję wysiłki, by przekształcić istniejącą sieć krajowych punktów kontaktowych ds. integracji w europejską sieć integracji, kładąc większy nacisk na wzmocnienie wymiany dobrych praktyk, w szczególności we współpracy ze społeczeństwem obywatelskim oraz władzami lokalnymi i regionalnymi.

50. Apeluje do Komisji, aby europejska sieć integracji stanowiła platformę na rzecz zachęcania do opartych na współpracy i współodpowiedzialnych działań różnych poziomów – krajowego, regionalnego i lokalnego – w opracowywaniu polityki integracyjnej i do wspierania tych działań, a także do koordynacji i podziału kompetencji w dziedzinie integracji⁽¹³⁾.

Finansowanie

51. Niezależnie od faktu, że chodzi tu o kompetencje własne państw członkowskich, wyraża ubolewanie, że w kontekście wieloletnich ram finansowych na lata 2014–2020 państwa członkowskie przeznaczyły w swoich programach krajowych w ramach Funduszu Azylu, Migracji i Integracji (AMIF) mniej środków na rzecz integracji, podczas gdy potrzeby wzrosły, zwłaszcza w kontekście obecnego kryzysu migracyjnego, azylowego i humanitarnego.

52. Przyjmuje z zadowoleniem fakt, że Komisja Europejska dąży do zwiększenia, w projekcie budżetu na rok 2017, wsparcia finansowego UE dla państw członkowskich na rzecz polityki integracji w ramach AMIF.

53. Jest przekonany, że należy zapewnić efekt synergii między różnymi funduszami europejskimi, które mogą wspierać polityki integracyjne. W pierwszej kolejności chodzi oczywiście o fundusz AMIF, ale realizację różnych projektów integracyjnych powinny także umożliwiać Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego (FBW), Europejski Fundusz Społeczny (EFS), Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW), Europejski Fundusz Morski i Rybacki (EFMR) i Europejski Fundusz Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD)⁽¹⁴⁾.

54. Wzywa Komisję Europejską do rozważenia możliwości utworzenia konkretnego celu tematycznego dotyczącego integracji w ramach polityki spójności po 2020 r., aby zapewnić bardziej skuteczne i ukierunkowane zasoby na projekty integracyjne w ramach europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych. W odniesieniu do okresu programowania 2014–2020, należy przewidzieć dalsze wytyczne dla instytucji zarządzających, tak jasne i szczegółowe, jak to tylko możliwe, na temat działań w zakresie integracji finansowanych w ramach europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych.

55. Nawołuje do zadbania o to, by państwa członkowskie, władze lokalne i regionalne oraz społeczeństwo obywatelskie mogły w możliwie najprostszy sposób przedstawiać propozycje dotyczące programów krajowych w kontekście różnych funduszy, i w związku z tym przyjmuje z zadowoleniem m.in. propozycję Komisji, aby nadać większe znaczenie stosowaniu mechanizmów partnerstwa.

56. Wzywa do szerszego i lepiej ukierunkowanego wykorzystywania Interreg w ramach wspierania projektów integracyjnych, w tym za pośrednictwem przekształcenia przepisów i priorytetów odpowiednich programów operacyjnych. Podkreśla kluczową rolę, jaką europejska współpraca terytorialna może odgrywać w doskonaleniu polityki integracji, zwłaszcza na szczeblu lokalnym, sprzyjając synergii i wymianie dobrych praktyk.

57. Wzywa Komisję do zmniejszenia nadmiernych obciążeń administracyjnych i biurokratycznych, jakie występują w mechanizmach kontroli różnych funduszy europejskich służących projektom dotyczącym integracji, tak aby cała energia państw członkowskich oraz władz lokalnych i regionalnych mogła zostać skutecznie spożytkowana w polityce integracji w terenie, bez uszczerbku dla uzasadnionych rygorystycznych kontroli mających zagwarantować, że środki publiczne są wykorzystywane w sposób efektywny.

58. Wzywa Komisję do włączenia ukierunkowanego podejścia, którego wymaga polityka integracji, również do mechanizmów kontroli różnych funduszy europejskich służących projektom dotyczącym integracji, bez uszczerbku dla uzasadnionych rygorystycznych kontroli mających zagwarantować, że środki publiczne są wykorzystywane w sposób efektywny.

⁽¹³⁾ Art. 79 ust. 4 TFUE.

⁽¹⁴⁾ Synergies between the Asylum Migration and Integration Fund and other EU financial instruments in relation to asylum seekers and other migrants [Synergie między Funduszem Azylu, Migracji i Integracji oraz innymi unijnymi instrumentami finansowymi w odniesieniu do osób ubiegających się o azyl oraz innych migrantów], Komisja Europejska (2015 r.).

Rola władz lokalnych i regionalnych

59. Przypomina ponownie, że właściwa polityka integracyjna prowadzona jest przede wszystkim na poziomie lokalnym i regionalnym oraz że poziom ten styka się w sposób najbardziej bezpośredni z wyzwaniem i możliwościami w zakresie integracji.
60. Wzywa zatem Komisję do uwzględnienia specyficznych potrzeb władz lokalnych i regionalnych, a także do ich angażowania w większym niż dotychczas stopniu w politykę w dziedzinie integracji opracowywaną, prowadzoną lub promowaną na szczeblu europejskim oraz do ich wspierania w tym zakresie.
61. Wzywa Komisję do zachęcania i finansowego wspierania państw członkowskich i regionów w realizacji działań na rzecz integracji, zwłaszcza w dziedzinie edukacji i kształcenia zawodowego, wchodzenia na rynek pracy i mieszkalnictwa, a także do ułatwiania wymiany dobrych praktyk wprowadzonych przez regiony, które wdrożyły już środki integracji, takie jak zdecentralizowane przyjmowanie nowo przybyłych.
62. Wzywa w tym kontekście Komisję, aby traktowała Komitet Regionów, będący unijnym organem doradczym złożonym z przedstawicieli europejskich władz lokalnych i regionalnych, jako uprzywilejowanego partnera, ale również zachęcała do innych form współpracy z władzami lokalnymi i regionalnymi, ich stowarzyszeniami i innymi partnerstwami, sieciami i platformami (np. Eurośródmorskim Zgromadzeniem Samorządów Lokalnych i Regionalnych, Konferencją Władz Lokalnych i Regionalnych Partnerstwa Wschodniego, wspólnymi komitetami konsultacyjnymi, grupami roboczymi, Konferencją Peryferyjnych Regionów Nadmorskich Europy, Radą Gmin i Regionów Europy itp.) w celu uzyskania jak największego wkładu pochodzącego od władz lokalnych i regionalnych.
63. Wzywa Komisję do aktywnego angażowania Komitetu Regionów we wsparcie i wymianę dobrych praktyk władz lokalnych i regionalnych, gdy chodzi zwłaszcza o środki polityki w dziedzinie integracji poprzedzające wyjazd lub przyjazd, a także politykę w dziedzinie integracji w odniesieniu do edukacji, rynku pracy i szkolenia zawodowego, dostępu do podstawowych usług oraz aktywnego uczestnictwa i włączenia społecznego. Powołuje się w tym kontekście m.in. na analizę porównawczą polityki w dziedzinie integracji, którą przeprowadził Komitet Regionów⁽¹⁵⁾.
64. Wzywa Komisję do poczynienia dalszych postępów w kwestii małoletnich bez opieki w procesie migracji, która to dziedzina podlega kompetencjom niektórych regionów, oraz wnosi, by Komisja propagowała wśród państw członkowskich solidarny podział wysiłków i odpowiedzialności pomiędzy władze szczebla europejskiego, krajowego i regionalnego. W związku z tym z niecierpliwością oczekuje nowej globalnej strategii Komisji, która zostanie wdrożona jako uzupełnienie do Planu działania w zakresie małoletnich bez opieki (2011–2014) w celu uwzględnienia sytuacji dzieci zaginionych i pozostawionych bez opieki.
65. Przyjmuje z zadowoleniem konkretne odesłanie przez Komisję do sieci SHARE i do jej projektu „Share City Curriculum”⁽¹⁶⁾ umożliwiającego władzom lokalnym i regionalnym dostęp do zestawu narzędzi, które pomagają im stosować środki integracji w społeczności przyjmującej w ramach przesiedlenia uchodźców.
66. Wzywa Komisję do aktywnego angażowania Komitetu Regionów w nową europejską sieć integracji, w Europejskie Forum Migracji, partnerstwo na rzecz integracji obywateli państw trzecich w ramach programu rozwoju miast w UE⁽¹⁷⁾, a także w ocenę i dalsze monitorowanie tzw. wskaźników integracji.

Bruksela, dnia 8 grudnia 2016 r.

Markku MARKKULA

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów

⁽¹⁵⁾ Regulatory Framework on Employment and Funding for Migration and Integration Policies in the EU [Ramy regulacyjne dotyczące zatrudnienia i finansowania unijnej polityki w obszarze migracji i integracji], Unia Europejska (2016 r.).

⁽¹⁶⁾ <http://resettlement.eu/sites/icmc.ttp.eu/files/Introduction%20City%20Curriculum.pdf>

⁽¹⁷⁾ <http://urbanagendaforthe.eu/partnerships/inclusion-of-migrants-and-refugees/>